

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 15, 2019

Nummer 15, 2019

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2019:1169](#) 12-07-2019

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2019:1062](#) 02-07-2019

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:2370](#) 09-07-2019

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:2370](#) 09-07-2019

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2019:2242](#) 09-07-2019

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2019:1819](#) 02-07-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:5059](#) 18-06-2019

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2019:1869](#) 18-06-2019

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2019:1958](#) 12-06-2019

Rechtbank

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2019:6011](#) 15-07-2019

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:5600](#) 10-07-2019

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2019:2951](#) 08-07-2019

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2019:2979](#) 03-07-2019

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2019:2909](#) 02-07-2019

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2019:2799](#) 28-06-2019

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2019:1859](#) 29-05-2019

[Rechtbank Noord-Nederland, ECLI:NL:RBNNE:2019:2280](#) 22-05-2019

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2019:1937](#) 26-04-2019

Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2019:3827 25-04-2019

Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:5484 12-03-2019

RECHTSPRAAK

***Meerderjarigenbewind. Legaat in de knel door verkoop tijdens leven.
Hof staat schenken opbrengst aan beoogde legatarissen niet toe.***

De meerderjarigenbewindvoerder van X verzoekt tevergeefs machtiging voor het schenken van de verkoopopbrengst van de woning van X aan Y en Z (ouders van de bewindvoerder). X heeft in haar testament de (inmiddels verkochte) woning aan Y en Z gelegateerd. Door de verkoop zal het legaat niet meer kunnen worden uitgevoerd.

X is niet meer wilsbekwaam en een schenkingstraditie ontbreekt, zodat de machtiging in beginsel moet worden afgewezen (Aanbevelingen Meerderjarigenbewind van het LOVCK).

Volgens de bewindvoerder geldt echter als bijzondere omstandigheid dat X nimmer rekening heeft gehouden met de verkoop en het de wens van X zal zijn dat de volledige opbrengst toekomt aan de beoogde legatarissen Y en Z. Het hof ziet hierin echter geen bijzondere omstandigheid die de machtiging rechtvaardigt.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 12-06-2019

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2019:1958

Zaaknummer: 200.246.952/01

Rechters: C.M. Warnaar, O.I.M. Ydema en J. Calkoen-Nauta

Wetsartikelen: 1:441 BW

RECHTSPRAAK

Verzorgingsvruchtgebruik woning toegekend.

Erflater heeft zijn echtgenote onterfd. Zij waren in (beperkte) gemeenschap van goederen gehuwd. De echtgenote claimt het levenslange vruchtgebruik op de tot de nalatenschap behorende woning (art. 4:29 BW). De wederpartij stelt dat de echtgenote geen behoefte heeft aan het vruchtgebruik, gelet op haar aandeel in de huwelijksgemeenschap en haar verdien capaciteit.

De kantonrechter kent het vruchtgebruik toe. Van de vereiste verzorgingsbehoefte moet alsnog worden uitgegaan, aldus de kantonrechter. Het toekomstige vooruitzicht voor de echtgenote op de helft van de huwelijksgemeenschap doet niet af aan haar actuele verzorgingsbehoefte, mede gelet op het feit dat de deelgenoten vooralsnog van mening verschillen over de afwikkeling. De kantonrechter gaat evenwel niet uit van een levenslang vruchtgebruik, vanwege de mogelijkheid dat na afwikkeling van de huwelijksgemeenschap geen verzorgingsbehoefte (meer) bestaat. De kosten van vestiging van het vruchtgebruik komen ten laste van de nalatenschap.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 15-07-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2019:6011

Zaaknummer: 7468504 \ EJ VERZ 19-8

Rechters: S.W.S. Kiliç

Wetsartikelen: 4:29 BW

RECHTSPRAAK

***Procesrecht. Wettelijk vereffenaar niet in hoedanigheid gedagvaard.
Niet-ontvankelijkheid.***

Moeder heeft een van haar drie dochters (X) tot enig erfgenaam en executeur benoemd. De andere twee dochters vorderen van X betaling van hun vorderingen op de nalatenschap.

De rechtbank verklaart de twee dochters niet-ontvankelijk. X heeft de nalatenschap van moeder beneficiair aanvaard, waardoor zij van rechtswege vereffenaar is geworden (art. 4:195 BW), terwijl X is gedagvaard in persoon en in haar hoedanigheid van executeur. Ook al is er feitelijk geen sprake van een 'nieuwe' partij, voldoende is komen vast te staan dat X niet van begin af aan ten volle verweer heeft kunnen voeren.

Overigens stelt de rechtbank vast dat X de nalatenschap niet zuiver heeft aanvaard door inboedelgoederen op te slaan. Dit heeft te gelden als beheren en niet als beschikken (art. 4:192 lid 1 BW). De handelingen die X heeft verricht voorafgaand aan haar verklaring van beneficiaire aanvaarding dienen tevens in het licht van haar hoedanigheid van executeur te worden gezien.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 10-07-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:5600

Zaaknummer: C/10/558710/HA ZA 18-891

Rechters: G.A.F.M. Wouters

Wetsartikelen: 4:192 BW en 4:195 BW

RECHTSPRAAK

Notaris-afwikkelingsbewindvoerder berispt wegens weigering urenspecificatie. AVG geen beletsel voor urenspecificatie.

Een notaris heeft als afwikkelingsbewindvoerder een nalatenschap afgewikkeld. De tuchtrechter in eerste aanleg heeft de notaris berispt vanwege het niet-verstrekken van een door een erfgenaam verlangde urenspecificatie (art. 55 WNA). Vervolgens volhardt de notaris in zijn weigering.

In hoger beroep beroept de notaris zich tevergeefs op de ne bis in idem-regel. De onderhavige klacht behelst niet hetzelfde feit als in eerste instantie maar het verwijt dat de notaris geen uitvoering heeft gegeven aan een eerdere tuchtrechtelijke beslissing.

Ook stelt de notaris tevergeefs dat hij in strijd met de AVG zou handelen als hij de urenspecificatie zou verstrekken. Voor zover de verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust, zoals de voldoening aan artikel 55 lid 1 WNA, is deze op grond van de AVG rechtmatig.

Het hof acht een berisping passend, omdat de notaris geen blijk geeft van enig zelfinzicht en/of bereidheid tot het treffen van maatregelen om zijn praktijkvoering conform de eisen van artikel 55 WNA in te richten.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 09-07-2019

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2019:2242

Zaaknummer: 200.251.600/01 NOT

Rechters: A.R. Sturhoofd, J.W.M. Tromp en M. Bijkerk

Wetsartikelen: 55 WNA

RECHTSPRAAK

Informatieplicht jegens legitimarissen geldt niet voor vermogensverloop voor overlijden.

Vader heeft zijn kinderen onterfd. Twee van hen beroepen zich op hun legitieme portie. De (ongehuwde) partner van vader is enig erfgenaam en executeur en zij heeft de nalatenschap beneficiair aanvaard. De twee legitimarissen vermoeden dat vader – in de laatste vijf jaren voor zijn overlijden, artikel 4:67 BW – giften heeft gedaan aan de partner, die relevant zijn voor de berekening van hun legitieme portie. Daartoe vorderen zij afgifte van bepaalde bescheiden (art. 4:78 BW). De kortgedingrechter kwam hen deels tegemoet door de partner te verplichten gerichte informatie te verschaffen over de laatste vijf levensjaren van vader (ECLI:NL:RBROT:2018:7824). Het hof oordeelt nu dat de kortgedingrechter een te ruime uitleg heeft gegeven aan artikel 4:78 BW.

De nalatenschap had vereffend moeten worden en daarbij is artikel 4:78 BW niet van toepassing, aldus het hof. De vereffening biedt immers voldoende bescherming voor schuldeisers van de nalatenschap, waaronder legitimarissen. De kinderen hebben niet van door hen door de vereffening geboden mogelijkheden gebruikgemaakt, zodat via de weg van de vereffening – aanwijzing kantonrechter (art. 4:210 BW) – geen informatie aan hen is verstrekt.

Intussen is de vereffening evenwel voltooid. De informatieplicht van artikel 4:78 BW is een ruime en moet mede gelezen worden in verbinding met artikel 4:67 BW. Echter, de erfgenaam hoeft slechts verificatoire bescheiden per sterfdatum te verstrekken, alsmede opgave te doen van in het verleden door erflater gedane giften. Daartoe dienen onder meer bankafschriften met het saldo op de sterfdatum, overlijdensaangifte inkomstenbelasting, aangifte erfbelasting en de betreffende aanslagen. De erfgenaam hoeft geen inzicht te verschaffen in het vermogensverloop voor overlijden. Zulks geldt ook voor de aangiften inkomstenbelasting en aanslagen over het verleden. Erflater stond niet onder curatele of bewind. Hij kon derhalve zijn leven invullen zoals hij wenste en achteraf kunnen legitimarissen niet eisen dat alsnog rekening en verantwoording wordt afgelegd met betrekking tot zijn leefwijze en het mogelijk daarmee gepaard gaande uitgavenpatroon.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 18-06-2019

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2019:1869

Zaaknummer: 200.248.780/01

Rechters: A.H. Labohm, A.H.N. Stollenwerck en A.E. Sutorius-van Hees

Wetsartikelen: 4:67 BW en 4:78 BW

RECHTSPRAAK

Taak en loon testamentair bewindvoerder.

Moeder heeft het erfdeel van haar zoon in haar nalatenschap onder testamentair bewind gesteld van X, een belastingadviseur. X mag volgens het testament zijn gebruikelijke uurtarief als loon in rekening brengen. In 2014 heeft het hof het bewind op verzoek van de zoon opgeheven. Het hof vond het aannemelijk dat de zoon de goederen zelf op verantwoorde wijze kon besturen (art. 4:178 lid 2 BW). In de onderhavige procedure is in geschil welke werkzaamheden en kosten X ten laste van het bewindvermogen in rekening heeft kunnen brengen.

Het hof oordeelt onder meer dat het tot de taak van X behoorde om de zoon te vertegenwoordigen bij de verdeling van de nalatenschap (art. 3:183 lid 1 BW). Een redelijke wetstoepassing brengt mee dat dit ook geldt ten aanzien van hetgeen nodig is om tot de verdeling te geraken, zoals het voeren van overleg met de boedelnotaris, executeur en de rechthebbende zelf. Dit geldt ook voor de vereiste publicatie van het bewind in de openbare registers (art. 4:160 lid 2 BW) en de rekening en verantwoording aan de rechthebbende (art. 4:161 BW). De facturen voor deze werkzaamheden, inclusief de btw, komen ten laste van het bewindvermogen. X heeft de werkzaamheden weliswaar in het kader van zijn beroepsuitoefening verricht, maar zonder van bewindvoeren zijn beroep te hebben gemaakt. De notariële advieskosten omtrent de rekening en verantwoording zijn daarom ook bewindkosten. De kosten die X maakte bij zijn verzet tegen de opheffing van het bewind komen ook ten laste van het bewind. X kan niet verweten worden, mede gelet op de voorgeschiedenis van de instelling van het bewind, dat hij zich tegen de opheffing verweerde.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 18-06-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:5059

Zaaknummer: 200.223.566/01

Rechters: W. Breemhaar, M.E.L. Fikkers en M.W. Zandbergen

Wetsartikelen: 3:183 BW, 4:160 BW, 4:161 BW en 4:178 BW

RECHTSPRAAK

Erfbelasting. Erflaters fiscale woonplaats lag niet in Nederland. Band met Nederland vooral vermogensrechtelijk van aard.

X overlijdt in 2014. In geschil is wat de fiscale woonplaats van X was bij zijn overlijden en in de tien daaraan voorafgaande jaren (art. 1 lid 1 SW 1956, art. 3 lid 1 SW 1956, art. 4 lid 1 AWR). Volgens de rechtbank heeft de inspecteur niet aannemelijk gemaakt dat dit Nederland was.

De door de inspecteur aangevoerde omstandigheden, zoals het hebben van vastgoed, effecten- en bankrekeningen in Nederland, vermogen dat X merendeels uit erfenissen had verkregen, betreffen vooral een band van vermogensrechtelijke aard. De rechtbank acht het niet onaannemelijk dat X voor medische behandeling naar Nederland kwam waarbij hij soms ook familie of vrienden bezocht en dat hij in de BRP stond ingeschreven om een zorgverzekering te kunnen afsluiten om die gewenste behandelingen te ondergaan. Voorts acht de rechtbank het niet ongebruikelijk dat iemand die voldoende bemiddeld is (effecten)rekeningen, abonnementen, vastgoed en een auto in Nederland aanhoudt. De rechtbank weegt ook mee de verklaring van de boekhouder van X waaruit blijkt dat X slechts een aantal weken per jaar in Nederland verbleef sinds zijn emigratie naar Kenia. Voorts is aannemelijk dat het huwelijk met de echtgenote duurzaam was ontworpen, zodat de eventuele woonplaats in Nederland van de echtgenote niet betekent dat X ook in Nederland woonde. X had geen band meer met zijn in Nederland woonachtige dochter. Tot slot kan uit de pintransacties van X op Schiphol en Brussel niet worden afgeleid dat hij een duurzame band met Nederland had.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 26-04-2019

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2019:1937

Zaaknummer: AWB - 18 _ 5436

Rechters: P.C. van der Vegt

Wetsartikelen: 1 SW 1956, 3 SW 1956 en 4 AWR

RECHTSPRAAK

Verzochte aanwijzing (art. 4:210 BW) gaat toezichthoudende taak kantonrechter te buiten.

Twee verwachters bij een tweetrapserfstelling komen niet tot verdeling van roerende zaken. De nalatenschap moet wettelijk vereffend worden. Het testament voorziet namelijk niet in de benoeming van een executeur na het overlijden van de bezwaarde erfgenaam en een van de verwachters heeft beneficiair aanvaard.

Verwachter A vraagt om de aanwijzing (art. 4:210 BW) dat de zaken worden verdeeld conform de kavels zoals door de notaris samengesteld. Tijdens de mondelinge behandeling van het verzoek komen partijen ter beëindiging van hun geschil een schikking overeen. Vervolgens verzoekt verwachter B de aanwijzing (art. 4:210 BW) dat A de gemaakte afspraken nakomt en deurwaarderskosten betaalt. De kantonrechter wijst dit verzoek af. Het verzoek gaat de toezichthoudende taak van de kantonrechter te buiten. Er is geen sprake van een gegronde reden in de zin van artikel 4:210 BW.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 12-03-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:5484

Zaaknummer: 7173537 AZ VERZ 18-113

Rechters: G.A.F.M. Wouters

Wetsartikelen: 4:210 BW

RECHTSPRAAK

Uitleg samenlevingscontract. Vererfbare onderhoudsverplichting.

De uitkering van V krachtens de Algemene Nabestaandenwet eindigt door haar samenwonen met M. In hun samenlevingscontract heeft M zich verplicht om bij het einde van de relatie anders dan door overlijden, aan V maandelijks eenzelfde bedrag als de vervallen uitkering te betalen totdat V 65 jaar is of zij eerder gaat trouwen of samenwonen als ware zij getrouwd. Op de uitkering komen in mindering eventuele eigen inkomsten van V uit sociale voorzieningen.

De relatie eindigt in 2006, waarna M tot zijn overlijden zijn maandelijkse betalingsverplichting aan V voldoet. Volgens de erfgenamen van M is de verplichting geëindigd met zijn overlijden, omdat de verplichting volgens het contract alleen geldt bij het einde van de relatie 'anders dan door overlijden'. Ook volgens de rechtbank in eerste instantie is sprake van een onderhoudsverplichting die niet vererft.

Volgens het hof moet het contract anders uitgelegd worden. Het hof hecht daarbij waarde aan de verklaring van de notaris die de akte heeft opgesteld, dat de bedoeling van partijen is geweest dat de uitkering niet zou eindigen bij het overlijden van M (ECLI:NL:GHSHE:2018:687).

De Hoge Raad verwerpt thans het cassatieberoep tegen dit arrest (art. 81 lid 1 RO).

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-07-2019

ECLI: ECLI:NL:HR:2019:1169

Zaaknummer: 18/02230

Rechters: C.A. Streefkerk, A.H.T. Heisterkamp, M.V. Polak, C.E. du Perron en M.J. Kroeze

Wetsartikelen: 4:182 BW en 81 RO

RECHTSPRAAK

Stroeve informatie-uitwisseling tussen erfgenamen leidt tot nodeloos gemaakte proceskosten. Geen volledige vergoedingsplicht.

De drie kinderen van vader erven zijn nalatenschap. Kinderen A en B wikkelen de nalatenschap af. Zij vertellen kind C dat de nalatenschap negatief is. Kind C maakt geen gebruik van de gelegenheid om de administratie in te zien, omdat de onderlinge verhoudingen zijn verstoord. Volgens het hof (tussenarrest ECLI:NL:GHSHE:2017:1435) heeft C daarmee niet zijn recht verspeeld op het verkrijgen van informatie. Het is niet aan de overige erfgenamen om te bepalen op welke wijze een erfgenaam afschriften van de door hem gewenste en relevante bescheiden kan verkrijgen.

Hierop volgen zeven tussenarresten waarin C informatie van A en B vordert. In dit eindarrest wijst het hof af de vordering van C tot hoofdelijke veroordeling van A en B tot betaling van de reële proceskosten van C. Volgens vaste jurisprudentie gelden bij een proceskostenveroordeling forfaitaire bedragen. Een volledige vergoedingsplicht is alleen in buitengewone omstandigheden denkbaar, bijvoorbeeld in geval van misbruik van procesrecht en onrechtmatig handelen. Dergelijke buitengewone omstandigheden zijn hier niet aan de orde. Dat A en B pas na een aantal tussenarresten ertoe gebracht konden worden om de nodige informatie te verschaffen, kan niet als een dergelijke omstandigheid worden aangemerkt. De processuele houding van A en B leidt er wel toe dat zij in de nodeloos gemaakte proceskosten in hoger beroep worden veroordeeld en dat deze proceskosten niet op de voet van artikel 237 lid 1 Rv worden gecompenseerd.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 09-07-2019

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2019:2370

Zaaknummer: 200.187.324_01

Rechters: B.A. Meulenbroek, M.G.W.M. Stienissen en A.J. Henzen

Wetsartikelen: 4:190 BW en 4:191 BW

RECHTSPRAAK

Legitimarism vordert tevergeefs hoofdelijke veroordeling erfgenamen.

Erflater heeft zijn dochter onterfd. Zij beroept zich op haar legitieme portie. Een zuster en twee kinderen van erflaters neef zijn de enige erfgenamen, waarvan erfgenaam X tevens executeur. Zij hebben een verklaring van beneficiaire aanvaarding afgelegd (art. 4:191 BW).

X heeft de auto van erflater verkocht voor zijn verklaring van beneficiaire aanvaarding. De rechtbank leidde hieruit af dat X de nalatenschap zuiver heeft aanvaard. Het hof oordeelt nu anders. X heeft voldoende aannemelijk gemaakt dat hij de auto verkocht in hoedanigheid van executeur. X heeft als zodanig gehandeld tot het moment waarop de nalatenschap beneficiair werd aanvaard. De omstandigheid dat de verklaring van erfrecht geen melding maakt van het executeurschap van X, is verklaarbaar. De beneficiaire aanvaarding werkt terug tot erflaters overlijden (art. 4:190 lid 4 BW). De taak van de executeur is vanwege vereffening alsnog bij overlijden geëindigd. Bij de verkoop fungeerde X als executeur, maar bij het opmaken van de verklaring van erfrecht was daarvan geen sprake meer door de beneficiaire aanvaarding.

De legitimarism vordert hoofdelijke veroordeling van de drie erfgenamen tot betaling van de legitieme. Het hof wijst de hoofdelijkheid af. Uit de gewoonte, wet of rechthandeling vloeit geen hoofdelijkheid voort (art. 6:6 BW). Het feit dat het verhaal door de legitimarism is bemoeilijkt doordat de erfgenamen de nalatenschap hebben verdeeld voordat deze was vereffend, maakt dit niet anders. Het hof ziet ook geen wettelijke grondslag voor nietigheid van de verdeling en de verplichting om de verdeelde inboedel alsnog in te brengen en te gelde te maken.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 09-07-2019

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2019:2370

Zaaknummer: 200.187.324_01

Rechters: B.A. Meulenbroek, M.G.W.M. Stienissen en A.J. Henzen

Wetsartikelen: 4:190 BW en 4:191 BW

RECHTSPRAAK

***Executeur strafrechtelijk veroordeeld voor verduistering.
Schadevergoedingsmaatregel ten behoeve van de gezamenlijke
erfgenamen.***

Een executeur is strafrechtelijk veroordeeld voor verduistering van nalatenschapssgelden. Het hof (ECLI:NL:GHAMS:2018:1133) heeft hem een schadevergoedingsmaatregel opgelegd (art. 36f Sr). In cassatie stelt de executeur dat het hof hem ten onrechte tot schadevergoeding heeft verplicht enkel ten behoeve van erfgenaam A die zich als benadeelde partij in de procedure heeft gevoegd, terwijl er meer erfgenamen zijn.

Volgens de Hoge Raad heeft het hof klaarblijkelijk tot uitgangspunt genomen dat de schade niet is geleden enkel door A, maar door de erven. Dit gelet op het feit dat het hof verwijst naar een civiele procedure waarin de executeur is veroordeeld om schade aan de erven te vergoeden. Maar ook gelet op het feit dat de executeur in zijn strafrechtelijke verdediging geen verweer heeft gevoerd op dit punt. De executeur moet zich ervan bewust zijn geweest dat A in haar hoedanigheid van deelgenoot in de gemeenschap gebruik heeft gemaakt van haar bevoegdheid tot het instellen van één gezamenlijke rechtsvordering ten behoeve van de gezamenlijke erfgenamen als de benadeelde gemeenschap (art. 3:166 lid 1 BW, art. 3:171 BW, art. 6:15 lid 2 BW). Kenelijk bij vergissing heeft het hof dit niet in acht genomen, aldus de Hoge Raad. De Hoge Raad verstaat het arrest aldus dat de schadevergoedingsmaatregel is opgelegd ten behoeve van de gezamenlijke erfgenamen.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 02-07-2019

ECLI: ECLI:NL:HR:2019:1062

Zaaknummer: 18/01785

Rechters: W.A.M. van Schendel, Y. Buruma en A.L.J. van Strien

Advocaten: R.J. Baumgardt en P. van Dongen

Wetsartikelen: 321 Sr, 323 Sr en 36f Sr

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsfaciliteit en vastgoed-bv. Geen materiële onderneming.

Moeder overlijdt in 2013. Tot haar nalatenschap behoren certificaten in een onroerendgoedvennootschap. De echtgenoot en kinderen doen als erfgenamen tevergeefs beroep op de bedrijfsopvolgingsregeling van artikel 35b Successiewet 1956.

Volgens de rechtbank maken de erfgenamen niet aannemelijk dat sprake is van een materiële onderneming. Er is geen sprake van meer dan normaal, actief vermogensbeheer. De werkzaamheden betreffen kort gezegd de selectie van aan- en verkoop van vastgoed, het onderhoud en de verhuur ervan. De familie besteedt onderhouds- en de renovatiewerkzaamheden uit, evenals al het architecten- en tekenwerk.

Dat de werkzaamheden niettemin veel tijd vergen, omdat het om veel panden en vele huurders gaat, is op zichzelf onvoldoende. Dit geldt ook voor het feit dat het gaat om historische en soms monumentale panden in de binnenstad. Dit betekent hooguit dat de werkzaamheden bewerklijker zijn, maar niet dat ze anders van aard zijn. Het oordeel dat geen sprake is van een onderneming in materiële zin, zegt niets over de ondernemerskwaliteiten van de familie of de bijzondere positie van de bv op de vastgoedmarkt. Dat betreft het ondernemerschap. In deze procedure gaat het om het toepassen van het fiscale toetsingskader.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 28-06-2019

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2019:2799

Zaaknummer: AWB - 18 _ 3160

Rechters: J.M.W. van de Sande, F.M. Smit en J.J. Westerbaan

Wetsartikelen: 35c SW 1956

RECHTSPRAAK

Notaris is als opdrachtnemer van erfgenaam belanghebbende in de zin van artikel 4:203 BW.

Een notaris is door de enige, beneficiaire, erfgenaam gemachtigd om de nalatenschap af te wikkelen. De notaris verzoekt de rechtbank om als vereffenaar te worden benoemd (art. 4:203 lid 1 onder b BW). Hij acht zichzelf ter zake rechtstreeks belanghebbende, omdat zijn werkzaamheden vooralsnog onbetaald zijn gebleven.

De rechtbank willigt het verzoek in. De notaris is geen schuldeiser van de nalatenschap, maar als opdrachtnemer schuldeiser van de erfgenaam. Ook een schuldeiser van een erfgenaam kan belanghebbende zijn in de zin van artikel 4:203 BW (Asser/Perrick 6b, nr. 457). De notaris kan volstaan met (kosteloze) bekendmaking van zijn benoeming in de digitale Staatscourant.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 08-07-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2019:2951

Zaaknummer: C/19/125238 / HA RK 18/71

Rechters: A.S. Venema-Dietvorst

Wetsartikelen: 4:203 BW

RECHTSPRAAK

Wilsbekwaamheid testateur. Verschoningsrecht verpleegkundigen erkend.

Moeder woonde ten tijde van het testen zelfstandig, maar ontving hulp van een thuiszorginstelling. Na moeders overlijden rijst de vraag of zij wilsbekwaam was toen zij het testament opstelde. Twee verpleegkundigen die de thuiszorg verleenden en als getuigen zijn opgeroepen, beroepen zich met succes op hun verschoningsrecht.

Het verschoningsrecht is geen recht van de persoon op wie de vertrouwelijke informatie betrekking heeft maar van de beroepsgeheimhouder. Een erfgenaam kan als rechtsopvolger van de testateur een beroepsgeheimhouder dus niet dwingen tot spreken.

Volgens het hof mocht moeder erop vertrouwen dat de verpleegkundigen omtrent haar medische en geestelijke situatie zonder haar toestemming aan derden geen informatie zouden verstrekken, noch bij haar leven noch na haar overlijden. Het betreft hier medische informatie, immers informatie over moeders geestesgesteldheid. De verpleegkundigen komt een verschoningsrecht toe, zelfs al zou een van hen niet zijn opgenomen in het BIG-register.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 02-07-2019

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2019:1819

Zaaknummer: 200.202.325/01

Rechters: A.H.N. Stollenwerck, A.N. Labohm en O.I.M. Ydema

Wetsartikelen: 3:34 BW

RECHTSPRAAK

Erfenis leidt tot overschrijding vermogensgrens bijstand. Erfbelasting niet aftrekbaar.

X ontvangt bijstand als zij op 6 februari 2017 erft en op 18 augustus 2017 feitelijk de beschikking krijgt over de nalatenschap. Om deze reden wordt bijstand teruggevorderd van X. X verweert zich hiertegen tevergeefs.

Volgens vaste rechtspraak van de Centrale Raad van Beroep ontstaat de aanspraak op een erfdeel – voor de toepassing van artikel 58 lid 2 onder f ten eerste Participatiewet (PW) – op het tijdstip van overlijden van de erflater. Door de erfenis overschreed X de vermogensgrens op 6 februari 2017. Vanaf 18 augustus 2017 was sprake van in aanmerking te nemen middelen (art. 58 lid 1 onder f ten eerste PW).

Het bedrag waarmee X de vermogensgrens overschreed op 6 februari 2017 kan teruggevorderd worden. De erfbelasting komt hierop niet in mindering, omdat deze schuld op die peildatum nog niet bestond.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 29-05-2019

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2019:1859

Zaaknummer: ak_18_1980_ak_19_196

Rechters: E. Hoekstra

Wetsartikelen: 58 PW

RECHTSPRAAK

Belang van voorlaatste testament en wilsbekwaamheid testateur.

X heeft in 2006 in haar testament Y c.s. tot erfgenamen benoemd. In 2009 benoemt X, in plaats van Y c.s., haar stiefdochters tot enige erfgenamen. Na X's overlijden in 2013 vechten Y c.s. het laatste testament met succes aan.

De tuchtrechter heeft in een ander procedure geoordeeld dat de notaris niet onjuist heeft gehandeld ter zake van de beoordeling van de wilsbekwaamheid (ECLI:NL:GHAMS:2017:3759). Echter, dit betekent niet dat van wilsonbekwaamheid geen sprake is geweest. De rechtbank komt in de onderhavige procedure tot de conclusie dat de geestelijk stoornis waaraan X in 2009 leed een redelijke waardering van de bij de uiterste wilsbeschikking betrokken belangen belette (art. 3:34 BW).

In hoeverre sprake is of kan zijn van 'een redelijke waardering' hangt niet alleen af van de aard en de zwaarte van de geestesstoornis maar ook van de aard en de ingrijpendheid van de uiterste wilsbeschikking en de aard en de zwaarte van de daarbij betrokken belangen. Tussen deze drie elementen bestaat een wisselwerking. Hoe zwaarder de geestesstoornis, hoe ingrijpender de beslissing en hoe zwaarder de belangen, des te hoger zijn telkens de eisen die aan een redelijke waardering mogen worden gesteld (ECLI:NL:GHARL:2017:5626). Gelet op de ingrijpende wijziging van X's beslissing ten opzichte van het voorlaatste testament en de omstandigheid dat sprake was van progressieve dementie, dienden in het onderhavige geval hoge eisen te worden gesteld aan de redelijke waardering.

X heeft volgens de notaris duidelijk gemotiveerd waarom zij haar stiefdochters wilde benoemen en realiseerde zich de gevolgen daarvan. Omdat de notaris niet op de hoogte was van het voorlaatste testament heeft de notaris X echter niet kunnen wijzen op de consequenties van haar beslissing in het licht van het voorlaatste testament. Volgens de rechtbank heeft X, gelet op haar geestesgesteldheid, niet kunnen overzien dat Y c.s. niet meer zouden erven.

De rechtbank verklaart voor recht dat het testament uit 2009 nietig is en veroordeelt de stiefdochters de waarde van de nalatenschap per overlijdensdatum, verminderd met de

waarde van de resterende en af te dragen goederen, te betalen aan Y c.s. vermeerderd met de wettelijke rente sinds het overlijden.

Instantie: Rechtbank Noord-Nederland

Datum uitspraak: 22-05-2019

ECLI: ECLI:NL:RBNNE:2019:2280

Zaaknummer: C/17/151998 / HA ZA 16-305

Rechters: E.Th.M. Zwart-Sneek

Wetsartikelen: 3:34 BW

RECHTSPRAAK

Testament curandus tijdens leven nietig verklaard.

Eind 2015 is moeder gehuwd met X. Moeder heeft begin 2016 haar algehele volmacht (levenstestament) aan haar oudste dochter ingetrokken. Op dezelfde dag ontferft moeder haar beide kinderen en benoemt zij X, en na echtscheiding een derde, tot enig erfgenaam. In september 2016 wordt moeder wegens een geestelijke stoornis onder curatele gesteld van curator Y. In december 2016 wordt het huwelijk tussen moeder en X nietig verklaard, omdat moeder wilsonbekwaam was toen het huwelijk werd gesloten. Het hof (ECLI:NL:GHSHE:2017:4219) en de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2018:1982) verwerpen het beroep van X tegen deze nietigverklaring.

Het verzoek van moeder en haar curator om machtiging om het testament te herroepen, wijst de kantonrechter af, omdat moeder niet meer in staat is alsnog een testament te maken. Voor de rechtbank vorderen de curator en beide dochters thans met succes de verklaring voor recht dat het testament nietig is, ook al is moeder nog in leven.

Nu het huwelijk nietig is verklaard, zal de derde enig (testamentair) erfgenaam worden. Vaststaat dat moeder bij het testeren leed aan een geestelijke stoornis die een redelijke waardering van de bij de rechtshandeling betrokken belangen belette dan wel dat het testament onder invloed van die stoornis is gemaakt. Het testament is volgens de curator en de kinderen nadelig voor moeder, omdat beide dochters zijn onterfd en een voor moeder nagenoeg onbekende derde erfgenaam is, terwijl moeder het testament niet meer kan herroepen. De gevorderde verklaring voor recht komt de rechtbank niet onrechtmatig of ongegrond voor, gelet op de feiten en omstandigheden en gemotiveerde uiteenzetting waarom artikel 3:34 lid 2 BW in dit geval als grondslag kan dienen.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 03-07-2019

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2019:2979

Zaaknummer: C/02/356036 / HA ZA 19-159

Rechters: J. van Alphen

Wetsartikelen: 3:34 BW

RECHTSPRAAK

Voorwaardelijke schenking. Waardering voor box 3 inkomstenbelasting.

X heeft in 1997 en in 2001 van zijn in België woonachtige moeder schenkingen ontvangen onder de opschortende voorwaarde van het overlijden van moeder. Overlijdt X eerder, dan zijn de kinderen van X begiftigden.

In geschil is de vraag hoe de (renteloze) vorderingen van X op zijn moeder in box 3 voor de inkomstenbelasting meetellen. Volgens de inspecteur moet voor de waardering aansluiting worden gezocht bij artikel 5.22 Wet IB 2001, waarin de waardering van genotsrechten is geregeld. Subsidiair wijst de inspecteur op de waardering van een fideïcommissaire schenking. X stelt daartegenover dat de waarde in het economische verkeer geldt (art. 5.19 Wet IB 2001), waarbij rekening moet worden gehouden met de kans dat X voor zijn moeder overlijdt.

De rechtbank stelt de inspecteur in het gelijk in zijn primaire standpunt. De wetgever heeft in artikel 5.22 Wet IB 2001 een ruim toepassingsbereik van het begrip genotsrecht voor ogen gehad. Volgens de rechtbank kan een renteloze vordering daar ook onder geschaard worden.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 02-07-2019

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2019:2909

Zaaknummer: AWB-17_3896ev

Rechters: A.P. Vaatstra, K. Gilhuis en J.J. Westerbaan

Wetsartikelen: 7:175 BW, 5.19 Wet IB 2001 en 5.22 Wet IB 2001

RECHTSPRAAK

Opheffing testamentair bewind afgewezen.

Vader overlijdt in 2013. Hij heeft het erfdeel van zijn minderjarige zoon onder testamentair bewind van zijn tantes gesteld. Het bewind vervalt gedeeltelijk als de zoon 18 of 21 en 24 jaar wordt. Als de zoon 19 jaar is en vijf jaar zijn verstreken na vaders overlijden, verzoekt hij om opheffing van het bewind. Deze mogelijkheid is in het testament opgenomen, overeenkomstig artikel 4:178 lid 2 BW. Afgezien van de vijfjaarstermijn is vereist dat aannemelijk is dat de rechthebbende de onder bewind staande goederen zelf op verantwoorde wijze kan besturen.

De rechtbank wijst de verzochte opheffing af. Het vereiste in artikel 4:178 lid 2 BW strekt ertoe om te voorkomen dat de rechthebbende zich al te licht, tegen de wil van de erflater, van het bewind ontdoet. In het algemeen wordt aangenomen dat het enkele intreden van de meerderjarigheid niet als hoofdregel met zich brengt dat de rechthebbende zich van het bewind kan ontdoen. Hij zal tevens moeten aantonen dat het bewind geen goede zin meer heeft (vgl. F.W.J.M. Schols, preadvies KNB 2004, p. 39) of zelfs als vexatoir moet worden beschouwd (Tweede NvW, nr. 9, p. 21, Parl. Gesch. BW Inv. Boek 4 2003, p. 2147).

Meerderjarigheid is dus onvoldoende reden voor opheffing. De rechtbank wijst voorts op de testamentaire mogelijkheid van het gedeeltelijke verval van het bewind. Dit geeft een minder verstrekkende mogelijkheid om alvast een deel van het vermogen beschikbaar te krijgen. Dat de bewindvoerders wellicht wat te terughoudend zijn bij verzoeken om uitbetaling, maakt het oordeel niet anders.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 25-04-2019

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2019:3827

Zaaknummer: C/13/657208 / HA RK 18-365

Rechters: T.H. van Voorst Vader

Wetsartikelen: 4:178 BW